

ЛИТОВСЬКО-УКРАЇНСЬКІ ВІДНОСИНИ В ХХІ СТ. У ГУМАНІТАРНІЙ СФЕРІ

Формування та реалізація тих чи інших форм культурної дипломатії ще донедавна практично не знаходили свого місця на порядку денному розвитку української держави. Після здобуття Україною незалежності основним завданням стало формування своєї ідентичності й забезпечення впізнаваності на міжнародній арені, яке головним чином полягало у відокремленні від Росії і в розірванні з минулим СРСР. Іншими словами, було вкрай важливо забезпечити іноземну аудиторію певною базовою інформацією про Україну, яка могла б активувати й викликати у свідомості людей певні асоціації, думки, погляди, а відтак скерувати увагу на Україну і її суспільство.

Незважаючи на об'єктивну необхідність інституціоналізації публічної дипломатії України, важливість реалізації елементів публічної дипломатії на офіційному рівні була визнана лише у 2006 р. Тоді у затвердженому Указом Президента України № 142/2006 Положенні про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України були визначені такі основні засади і завдання: сприяння розвитку міжнародного співробітництва України з державою перебування в галузі культури, освіти, науки й техніки, туризму, фізичної культури та спорту; поширення в державі перебування інформації про Україну; ознайомлення громадян держави перебування з історією та культурою України, сприяння вивченню української мови на території цієї держави; підтримання зв'язків з українцями закордоном; поширення інформації про туристичні можливості і привабливість України, сприяння співробітництву з державою перебування в туристичній галузі [1]. Станом на початок 2020 р., згідно із затвердженням у 2006 р. та зміненням у 2008 та 2012 рр. переліком закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри, діє 31 культурно-інформаційний центр, 27 з яких – при дипломатичних представництвах України і 4 – при Генеральних консульствах України [2].

Проте, як зазначають експерти Національного інституту стратегічних досліджень, діяльність таких культурних центрів не можна вважати достатньо ефективною через певні негативні тенденції їх роботи. Зокрема, йдеться про

нечисленність штату й відсутність фахівців із культурного менеджменту, що значно ускладнює презентацію національної культури та її промоцію на міжнародній арені; брак заходів та проектів, що передбачають поширення інформації про Україну та перспектив культурного співробітництва; поширення інформації переважно про минуле Українського народу та його традиційну культуру, що залишає поза увагою розвиток актуальної сучасної культури й громадянського суспільства. Більше того, за даними аналізу експертів, у більшості випадків за дипломатичними угодами криються суто формальні заходи, пов'язані з обмінами делегаціями, що створює лише видимість роботи і ставить під сумнів її змістовну частину й доцільність загалом [3].

Двосторонні відносини України з Балтійськими державами завжди позначались дружнім, конструктивним і взаємовигідним характером співпраці. Ці країни зближують подібні погляди щодо актуальних питань європейської та світової безпеки, спільні прагнення в політичній, економічній, культурній та інших сферах. Країни Балтії, будучи членами НАТО та ЄС, є прихильниками України на шляху європейської та євроатлантичної інтеграції. Тісні взаємини між ними й Україною визначаються не лише історичними чинниками – входженням українських земель до колись могутнього Великого князівства Литовського та спільною належністю до СРСР.

Отже, посилення інтересу історичної науки до дослідження українсько-литовських відносин у новітній геополітичній системі стало закономірною вимогою часу. Зокрема й через те, що зовнішньополітичний курс «багатовекторності», характерний для перших десятиліть незалежності, на нинішньому етапі все більшою мірою не відповідає своїм основним функціям і демонструє усе меншу спроможність ефективно відповідати на актуальні виклики, зокрема у ході вирішення та усунення насущних проблем міждержавних, міжнародних та міжнаціональних відносин. Наочним прикладом тому є наростання агресивності у зовнішній політиці Російської Федерації щодо пострадянських країн, які обрали проєвропейський шлях розвитку [4, 73].

Останнім часом, розвиток культурно-гуманітарної співпраці між Україною та Литовською республікою спрямовується на інтенсифікацію культурного обміну, активізацію роботи щодо збереження існуючих пам'яток культури і пам'ятних місць у Литві пов'язаних із Україною. Цікавою у цьому плані виявилася зустріч у Кам'янці-Подільському почесних консулів Литовської Республіки в Україні, голів литовських товариств в Україні, представників культури та бізнесу України та дипломатів Посольства Литви в Україні у жовтні 2008 р. Окрім питань, що стосувалися литовців, які проживають в Україні, у міській Ратуші під час круглого столу на тему «Збереження історичної спадщини в Україні та Литві» виступили українські та литовські історики, представники установ з охорони

історичних пам'яток, які обговорювали роль князів Коріатовичів в історії регіону і всієї України, підняли питання збереження історико-культурної спадщини Великого Князівства Литовського. Представник Державної комісії культурної спадщини Литви Й. Глямжа розповів про основні напрями державної політики у сфері збереження культурної спадщини у Литві. З метою популяризації історичної спадщини, під час зустрічі, було вирішено, організувати конференцію істориків, до якої запросити вчених з Литви, України, Польщі, Білорусі, Росії, Угорщини, Румунії, Словаччини та інших країн. Теж визнавались за доцільне проведення у подальшому двосторонніх семінарів, конференцій з різноманітних історичних питань, розвиток співробітництва між музеями [5].

У рамках заходів, присвячених відзначенню 75 роковин Голодомору з 15 по 19 липня 2009 р. на території Литви тривала міжнародна акція «Незгасима свічка». 15 липня у приміщенні Сейму Литви відбулася урочиста офіційна церемонія передачі смолоскипу акції, в якій взяли участь члени литовського парламенту, представники Канцелярії Президента Литви та МЗС Литви, литовська громадськість, представники української громади. Посольство України спільно з Литовським Центром дослідження геноциду та опору провело меморіальний захід «Запали свічку». Відбувся прем'єрний показ документального фільму «Голод», знятого групою литовських тележурналістів в Україні. З травня по серпень у Музеї жертв геноциду м. Вільнюса експонувалася фотовиставка про Голодомор в Україні 1932–1933 рр. «Невідомий геноцид» [6, 163].

Отже, відносини у гуманітарній сфері між Україною та Литовською Республікою насичені неабияким динамізмом. Культурний обмін надзвичайно динамічний, різноманітний по своїх формах і проявах, як на таку порівняно невелику державу як Литва. Присутність України у культурно-інформаційному просторі Литовської Республіки, так як і останньої в Україні був досить помітним, чому поясненням є як давні історичні традиції, так і нинішня взаємна зацікавленість наших країн і народів у «відкритті» одне одному.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про культурно-інформаційний центр у складі закордонної дипломатичної установи України : указ Президента від 20.02.2006 № 142. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/142/2006#Text>
2. Про затвердження переліку закордонних дипломатичних установ України, у складі яких утворюються культурно-інформаційні центри : розпорядження Кабінету Міністрів України від 19.04.2006 № 213. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213-2006-%D1%80#Text>
3. Розумна О. Оптимізація посилення культурної присутності України в Європі / Національний Інститут Стратегічних Досліджень, аналітична записка. 2014.

URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya/gumanitarniy-rozvitok/optimizaciya-posilennya-kulturnoi-prisutnosti-ukraini-v-evropi>

4. Дацків І. Б. Розвиток культурної дипломатії між Україною та Литовською республікою (кінець XX – початок XXI ст.). *Україна–Європа–Світ // Ukraine–Europe–World* : міжнародний збірник наукових праць. Сер. Історія, міжнародні відносини. Тернопіль: ТНПУ ім. В. Гнатюка, 2020. Вип. 24. С. 72–79.

5. Дні Литви у Кам'янці-Подільському/ Посольство Литовської Республіки в Україні. URL : <http://ua.mfa.lt/popup2.php?ru=bS9tX2F>.

6. Туряниця І. А. Українсько-литовські взаємини у політичній та гуманітарній сферах (1991–2011 рр.): Дис... на здобуття наукового ступеня к. істор. наук. Спец. 07.00.01. – історія України. ЛНУ ім. І. Франка. Львів, 2012. 245 с.

УДК 327

Недільський Р.Б.

*Генеральний консул України в Стамбулі,
Надзвичайний і Повноважний Посланник 2 класу*

Недільська Л.Я.

*кандидат політичних наук, перший секретар
Другого територіального департаменту
Міністерства закордонних справ України*

ГОЛОВНІ ЗАВДАННЯ ТА УСПІХИ ДИПЛОМАТИЧНОГО ФРОНТУ УКРАЇНИ ЗА ТРИ МІСЯЦІ ПОВНОМАСШТАБНОЇ ВІЙНИ (КІНЕЦЬ ЛЮТОГО– ПОЧАТОК ЧЕРВНЯ 2022)

Після початку повномасштабного вторгнення росії в Україну 24 лютого 2022 року перед українською дипломатією постав ряд комплексних і невідкладних завдань, зокрема: негайне інформування лідерів світових держав про те, що Україна чинить та буде чинити рішучий опір російській окупації й про успіхи Збройних сил України на полі бою, як незаперечний доказ готовності українського народу захищатися від окупантів; запровадження дієвих, комплексних санкцій проти держави-агресора аж до визнання росії державою-спонсором тероризму; забезпечення постачання до України необхідних для захисту своєї території типів зброї у достатній кількості; гарантування надання у повному обсязі консульської допомоги громадянам України, які виїхали за кордон у зв'язку з початком військових дій на території Батьківщини; організація та логістичне забезпечення доставки в Україну гуманітарної допомоги; захист світового інформаційного простору від російської пропаганди та максимальне поширення правдивої